

1-Mavzu: Etnomadaniyat fanining predmeti, maqsad va vazifalari

Reja:

- 1. Fanning maqsad va vazifalari.**
- 2. Etnomadaniyat fanining boshqa gumanitar fanlar bilan aloqadorligi.**
- 3. Markaziy Osiyo xalqlarining ma'naviy madaniyati va uning tub negizlari.**

Tayanch iboralar:

Etnolog, Etnologiy, *Etnomodaniyat, Etnonim, Etnonimka, Etnografiya.*

Hozirgi murakkab ziddiyatlarga to'la bizning zamonamiz har xil dramatik hodisalarga boy bo'lib barcha elat va xalqlarning turmush tarzi, madaniyati va ma'naviyatiga ulkan ta'sir o'tkazmoqda. Ayniqsa, iqtisodiy-siyosiy, ijtimoiy va madaniy sohalarda amalga oshirilayotgan islohotlar ayrim etnoslar hayotiga, ularning o'zaro munosabatlari va aloqalariga ham jiddiy o'zgarishlar kiritmoqda.

Jahon aholisi XXI asrga kelib yetti milliardga ko'paydi. So'nggi bir asr davomida yer kurrasidagi xalqlar son jihatdan ko'payibgina qolmay, ularning etnik tuzilishi, turmush tarzi va ma'naviy dunyosi ham tubdan o'zgarishga yuz tutdi. Ona tabiat naqadar rang-barang va xilma-xil bo'lsa, yer yuzida yashovchi aholining etnik qiyofasi ham shu qadar rang-barang, turli-tumandir. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, o'tgan asr oxirlarida jahonda ikki mingdan ortiq xalqlar va elatlar yashagan. Ba'zi manbalarda esa yer yuzida yashovchi katta-kichik etnoslarning soni uch-to'rt mingga yaqin, deb ko'rsatiladi. Shularning 260 tasi bir milliondan ortiq kishiga ega xalqlardan iborat bo'lib, jahon aholisining 96 foizini, dunyoda eng kam sonli aholiga ega bir yarim mingga yaqin elatlar esa bir foizini tashkil qiladi. Tili jihatidan bir-biridan ajralib turadigan etnik birliklarning soni uch mingdan ortiq.

Etnolog olimlarning juda ko'p ilmiy tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, insoniyat tarixining ibtidoiy davrlardan hozirgi kunlargacha bosib o'tilgan barcha pog'onalarida kishilar o'zligini anglashga, an'anaviy turmush tarzi, urf-odat va ma'naviyatini tushunib olishga, ayniqsa, qo'shni elatlarning etnik xususiyatlari va hayotini bilishga doimo ehtiyoj sezib kelganlar. Bunday ehtiyoj tufayli ming yillar davomida to'plangan turli elatlar to'g'risidagi boy ma'lumotlar davlatlararo munosabatlarni to'g'ri yo'lga qo'yishga, tinchlik sari yo'nalishga yordam berib kelmoqda. Hatto qadim zamonlarda ayrim mualliflar juda ko'p empirik xarakterdagi ma'lumotlarni muayyan tizimga solishga, xalqlarni xo'jalik va madaniy jihatdan

klassifikatsiyalashga intilganlar. Ammo bunday o'y-fikrlar ilmiy asoslanmagan, mavhum xarakterda bo'lgan.

«Etnologiya» atamasi, yuqorida qayd qilinganidek, qadimgi yunoncha «etnos» (xalq, elat) va «logos» (so'z, ma'no) so'zlaridan tashkil topgan. Uning asl ma'nosi «xalqshunoslik» deb tarjima qilinadi. Qadimgi davrlarda greklar «etnos» so'zini boshqa g'ayri xalq (elatlar)ga nisbatan ishlatganlar. Ayrim mamlakatlarda hozirgacha «Etnologiya» atamasi bilan birga etnografiya, madaniy yoki sotsial antropologiya, xalqshunoslik nomlari ishlatiladi. Ba'zi Yevropalik olimlar «Etnologiya»ni nazariy fan, etnografiyani esa ta'riflovchi fan sohasi deb aytadilar. Aslida ikkala atama ham mazmunan sinonim, ya'ni bir ma'noni anglatuvchi tarix fani sohasi desa bo'ladi. Hatto qadimgi yunon mualliflari dastlabki etnografik ma'lumotlarni xalqlarai ta'riflash bilan cheklab qo'ymasdan, balki ularni muayyan guruhlariga bo'lib, ya'ni ilk bora tasniflashga intilib nazariy fikrlarni bayon qilganlar.

Darvoqe, shu o'rinda shuni ham ta'kidlab o'tish joizki, «Etnologiya» termini fanga ilk marotaba 1784 yil A.Shavann tomonidan olib kirilgan.

XIX asrlargacha «Etnologiya» atamasi fanda ba'zan ayrim etnografik jarayonlarni tasvirlashda ishlatilib kelingan. Mazkur atamani xalqlarni va madaniyatlarini o'rganishdagi yangi fan sohasi sifatida birinchi marta fransuz olimi Jan Jak Amper ishlatgan. U 1830-yilda «antropologik», ya'ni gumanitar fanlar umumiy klassifikatsiyasini ishlab chiqqan va shu tizimga ««Etnologiya» so'zini kiritgan. Bu atama qisqa muddatda keng tarqalib mustaqil fan sifatida tanilgan.

Rasmiy ravishda «Etnologiya» mustaqil fan sifatida 1839-yili Parij «Etnologiya» jamiyatiga asos solingan davrdan boshlab tan olingan. Albatta, bunday holat yyengil, murosasiz o'tmagan, yangi fanning predmeti, maqsad va fan olamida tutgan o'rni tevaragida jiddiy ilmiy-nazariy kurashlar bo'lib, ayrim yo'nalish va maktablarni yuzaga keltirgan. Bunday munozara va tortishuvlar hozirgacha davom etib kelmoqda, ayniqsa, mazkur fan atamasi, uning mohiyati va predmeti doirasida turli tushunchalar va mulohazalar mavjud bo'lib, «Etnologiya» atamasini turlicha talqin qilish va izohlash keng ko'lamda shu kungacha saqlangan.

Yozuv kashf etilgan dastlabki davrdan boshlab o'qishni hamda uzoq xalq va elatlar to'g'risidagi ma'lumotlarni qadimgi Misr, Mesopatamiya va Eronda yaxshi bilganlar, qo'shni elatlar to'g'risida faqat yozma manbalardagina emas, balki xalq og'zaki ijodida ham to'qilgan turli rivoyatlar, hikoyalar va afsonalardan bilib olganlar. Mil. av. XX asrlarda Misrda yaratilgan «Sinuxeta sarguzashtlari», keyinroq tosh va qabrlarga bitilgan zafaraomalar, Tell-Amarneda topilgan arxiv hujjatlari, qadimgi Shumer va Ossuriya obidalaridagi yozuvlar, eron-ahmoniy podsholari bittirgan jangovar solnomalar tevarak-atrofdagi mamlakatlar aholisi to'g'risida nodir ma'lumotlarni bizgacha yetkazganlar.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Makamasining *"Ma'naviyat va ma'rifat jamoatchilik markazi xuzurida "Oltin meros" xalqaro xayriya jamg'armasini qo'llab-quvvatlash to'g'risida"* gi Qarorida o'tmish milliy madaniyatimizni yanada taraqqiy ettirish, buyuk ajdodlarimizning asrlar davomida yaratgan bebaho madaniy-ma'rifiy merosini ko'z qorachig'iday asrab-avvaylash, kelgusi avlodlarga yodgorlik qilib qoldirish, xalqimizning umuminsoniy qadriyatlar xazinasiga qo'shgan ulkan xissasini butun dunyoga qayta tanitish, uni keng targ'ib etish, kishilarimiz, ayniqsa, yoshlarimiz ongiga milliy g'urur, milliy iftixor, Vatanga muhabbat va istiqloq g'oyalari sadoqat tuyg'ularini singdirib borish kerakligi haqida aniq ko'rsatmalar beriladi. Shunday ekan hozirgi hajamiyatimiz hayotida sodir bo'layotgan jadal o'zgarishlar har birimizdan davr bilan hamnafas bo'lib faoliyat ko'rsatishga, O'zbekiston mustaqilligini mustahkamlashga, istiqloq yo'lida buyuk davlat barpo etish ishida safarbarlikni qo'ldan bermaslikka da'vat etadi.

Fanning maqsad va vazifalari. Oliy o'quv yurtlarida o'tildigan *"Etnomadaniyat"* fani yuqorida dasturulamal sifatida qo'yilgan ulkan vazifalarni bajarishga qaratilgan. Bu fan asoslarini insonshunoslik fanlariga tayangan holda o'rganamiz. Yoshlarning umuminsoniy dunyoqarshlarini shakllantirish, ma'naviy-ma'rifiy faoliyatlarini yuzaga chiqarish kabi omillarni ilmiy jihatdan tadbiq etib, yoshlarni Istiqloq g'oyalari asosida tarbiyalash vazifasi yotadi.

Demak, "Etnomadaniyat" fani asoslariga kirish uchun biz xalqimizning uzoq o'tmish tarixiga e'tibor berishimiz zaruratdir. *"Etnomadaniyat"* atamasi ikki iboradan tashkil bo'lib: "etno" va "madaniyat" so'zlari qo'shilmasidir *"Etno"* - yunon so'zi - elat, xalq demakdir va shu bilan birga, ma'lum bir elat yoki xalqqa bo'lgan ishora, ko'rsatuv. Bu ibora biror xalqning kelib chiqishi (etnogenezi)ni ifodalaydi. Bunday tarzda biz o'zbek xalqining kelib chiqishi, uning etnogenezi (urug'chilik, nasl)ni tushunishimiz kerak. Shu bilan bir vaqtda *"etno"* iborasi ko'pchilik ilmiy -nazariy manbaalarda: *"Etnografiya"* -xalqlarning kelib chiqishi, turmushi, moddiy va ma'naviy madaniyatini o'rganadigan fan sifatida bo'lib biror xalqning turmushi, madaniyati va urf-odatlariga xos bo'lgan xususiyatlarini ham ko'rsatadi. *"Etnonim"* tushunchasi ham mavjud, bu xalq nomi yoki xalq nomini ifodalovchi so'z sifatidagi atamadir. Bu so'zni yanada mukammallashtirish maqsadida *"Etnonimka"* iborasi ham ishlatilib leksikologiyaning xalq, qabila hamda urug'chilik nomlarini o'rganishga qaratilgan bo'limiga aytiladi. *"Etnograf"* iborasini ham biz kundalik o'quv jarayonida qo'llaymiz va bu iborada biz etnografiya fani bo'yicha faoliyat ko'rsatadigan mutaxassisni tushunamiz. E'tiboringizni *"etnografiya" va "folklor"* faniga qaratib u:

1. Xalqlarning kelib chiqishi, turmushi, moddiy va ma'naviy madaniyatini;
2. Og'zaki, yozma hamda musiqiy ijodini o'rganadigan fan ekanligini tushunamiz.

Shunday qilib, biz yuqoridagi ta'riflarga qaritilgan barcha ilmiy-tarixiy asoslarga tayangan holda "**Etnomadaniyat**" fani asoslarini quyidagicha izohlaymiz:

Etnomadaniyat biror xalqning kelib chiqishi (bu borada o'zbek xalqi), uning madaniyati, turmush tarzi, ma'naviy-ma'rifiy xususiyatlarini tarixiy jarayon (davr)larda ravnaq topib hozirgi kunimizgacha rivojlanib kelayotgan ma'naviy hamda madaniy merosini o'rganadigan fandır.
(Hurmatli talaba bu tarifni Siz yodlab oling)

Binobarin, fanni to'raligicha o'zlashtirish, uning nazariy va tarixiy-ilmiy asoslarini izohlash uchun bu fanni bilim tizimi ekanligini o'rganib chiqishni taqozo etadi. Vaxolanki, bu fanni o'rganib unga izoh berilganda uning madaniy tarixiy jarayon mazmuni, tarixiy takomili va ashyoyudalillari, nazariy hamda amaliy (hayotiyliqi nuqtai nazaridan) qonuniyati va uslublari asosida taraqqiy etishi, ijtimoiy-moddiy, ma'naviy-ma'rifiy salohiyati, milliy etnik /genezi/ munosabatlaridagi o'rni, madaniy aloqalar hamda umumbashariy va umuminsoniy qadriyatlardagi xususiyati, ijtimoiy taraqqiyotdagi o'rni kabi serqirra tomonlariga asosiy e'tibor qaratiladi.

Etnomadaniyat fanining boshqa gumanitar fanlar bilan aloqadorligi.

Etnomadaniyat fani bilimlar tizimi ekanligini

har tomonlama isbotlash uchun quyidagi masalalarni yoritishni taqozo etadi:

- ***Etnomadaniyat fani gumanitar fanlar bilan uzviy aloqadadir.***

U ***falsafa, etika, estetika, sotsiologiya, tarix, psixologiya, etnografiya, folklor, musiqa, tasviriy san'at, arxitektura, dinshunoslik, pedagogika*** hamda **adabiyotshunoslik** kabi fan asoslari bilan hamkorlikda olib boriladi.

Etnomadaniyat quyidagi tamoyil va sifatlarini yoritishni o'zida aks ettiradi:

- etnomadaniyat tarixiy jarayon sifatida tarkib topib davrlar mobaynida ma'lum bir yutuq va

kamchiliklarni o'zida namoyon bo'lganligini;

- etnomologik sifat masalasida jamiyat ma'anaviy-madaniy hayotini avloddan-avlodga etkazib, uning kelajagi uchun zamin yarata olganligini;
- o'tmish madaniyatni ongli ravishda o'rganish, uni o'rganib olmasdan turib madaniy merosni yangi jamiyat farovonligi yo'lida qo'llashga asos bo'lmasligini;
- diniy, Islomiy merosni chuqur o'rganish, uning milliy ma'naviyat va madaniyatning oliy sifati ekanligini;
- Markaziy Osiyo hududi moddiy-ma'naviy madaniyatning shakllanish va

taraqqiyot markazi ekanligini;

- Markaziy Osiyo xalqlari ma'naviyatining tarixiy taraqqiyoti va uning mohiyatini to'g'ri tushunishni;

- Sharqiy xalqlari ma'naviy madaniyatining asosiy tub negizlarini to'laligicha (tadqiqotlar asosida) o'rganish kabilarga e'tibor qaratadi.

Albatta yuqoridagi sifat va tamoillarni har tomonlama o'rganish va kundalik faoliyatga tadbiq etish maqsadida, ***birinchidan***, ajdodlarimizning tarixiy evolutsiya davrlarida qo'lga kiritgan yutuqlarini; ***ikkinchidan***, xalqimizning madaniy-ma'rifiy merosi, milliy qadriyatlarini, urf-odatlarini, rasm-rusumlarini; ***uchinchidan***, xalqimizning axloq-odob saboqlaridan namunalarni mukammal o'zlashtirishdir.

Har bir xalqning madaniyati uning milliy ma'naviyati hamda ma'rifati bilan uzviy bog'langan. Mustaqil davlatimizning bugungi kundagi ma'naviy-madaniy taraqqiyoti isloxotlar davrida qo'lga kiritilgan yutuqlarimizning garovidir. Vaholanki, biz bu tarixiy ma'naviy va madaniy yutuqlarni har tomonlama tadqiq va tashviq etish uchun etarlicha shart-sharoit va imkoniyatlarga egamiz.

Madaniyat iborasi arabcha "*Madina*" (shahar, kent) so'zidan kelib chiqqan ekan. (Vatan tuyg'usi. Toshkent, "O'zbekiston" 1996 y. 114-115b) Shahar ma'nosida kelgan madaniyat so'zining talqini kishilar hayotini ikki turdagi ko'rinishi, ya'ni ***ko'chmanchidashtu-sahrolarda*** yashovchi xalqlar hamda ***shaharda yashab, shaharga xos turmush tarzida*** yashovchi xalqlarga nisbatan ishlatilib kelingan.

Madaniyat tushunchasi keng ma'noni anglatib, ***jamiyat va inson tarixiy tarqqiyotining muayyan bir darajasi, kishilar hayoti va faoliyatining turli ko'rinishlarida, shuningdek, ular yaratgan moddiy va ma'naviy boyliklarda ifodalanadi.***

"Madaniyat" tushunchasi muayyan tarixiy davrlar, ijtimoiy-iqtisodiy formatsiyalar, masalan, ***antik madaniyat, sotsialistik madaniyat***, shuningdek inson faoliyati yoki turmushining o'ziga xos sohalari, masalan ***mehnat madaniyati***, diniy madaniyat, san'at madaniyati, turmush madaniyatini izohlash uchun qo'llanib kelinadi. Agarda bu so'zni tor ma'noda ishlatadigan bo'lsak bu atamani kishilarning faqat ma'naviy hayoti sohasiga nisbatan mansubligini ko'ramiz.

O'rta asr madaniyatining buyuk namoyondalari Abu Nasr Muhammad ibn Uzlug' Tarxon Forobiy, Abu Ali ibn Sino, Abu Rayhon Beruniy va boshqalar

shahar turmush tarzini yetuklik shakli sifatida ekanligini ochib berganlar. (Buyuk allomaning quyidagi fikrlarini yodlashga harakat qiling)

Har bir inson o'z tabiatiga ko'ra oliy darajadagi yetuklikka erishish uchun intiladi. Bunday yetuklikka faqat shahar jamoasi orqaligina erishiladi. Madaniy jamiyat va madaniy shahar (yoki mamlakat) shunday bo'ladiki, bu mamlakatda har bir odam kasb hunarda ozod, hamma barobardir, kishilar o'rtasida farq bo'lmaydi, har kim o'zi istagan yoki tanlagan kasb hunar bilan shug'ullanadi va odamlar chin ma'nosi bilan yashaydilar.

Forobiy

Albatta bunday tamoyillar faqat demokratik jamiyatdagina o'z ifodasini topishiga biz mustaqillik yillarida tushunib yetdik.

Hazrat Navoiy yetuk axloq va obro'da, odob va insoniy fazilatlariga xoslikni, ma'rifatli va adolatli jamiyat, jamoa masalasini olg'a surish bilan birga, ma'naviy yuksaklikka erishishning asosiy mezoni deb gumanistik ideallarga muvofiqlikni tushungan va o'z asarlarida bu ta'limotni namoyish etib kelganlar.

Ma'lumki, sho'ro tuzumi sharoitida Markaziy Osiyo xalqlarining qadimiy madaniyatini o'rganishning dasturul amaliy usullari g'ayri ilmiy g'oyalarga qurbon bo'ldi... **"Boy zamindorlarga, hokim sinf tabaqalarga xizmat qilgan o'tmish madaniyatining bizga keragi yo'q, yangi proletar (yo'qsil) madaniyatini yaratamiz"** - degan shiorlar ostida sobiq sovetlar ko'pmillatli xalqlarning, jumladan o'zbek xalqining, moddiy va ma'naviy madaniyatiga qiron keltirdi. Bunisi ham yetmasdan tarixiy madaniyatni har tomonlama o'rganish uchun asos bo'lib xizmat qiladigan arab alifbosini ta'qiqlanishi, asosiy yozuv imlolaridan xalqning mahrum etilishi sal kam etmishbesh yil davomida siyosiy maqsadlarga bo'ysundirilib kelindi.

Bunday siyosiy totalitar-klerikal munosabatning negizida xalqning milliy o'zligini bilishga bo'lgan intilishlarini ongli ravishda yo'qqa chiqarish asosiy maqsad edi. Bunday urinishlar hamda taqiqlanishlar o'tmish tarixdan biror misol keltirish kerak bo'lib qolsa, sho'ro mafkurachilari iloji boricha G'arbga borib taqardi... (Vatan tuyg'usi, Toshkent, "O'zbekiston" 1998y) Go'yoki, barcha xalqlar madaniyati Ovrupo (yevromarkaz)dan andoza olgan deb baralla hayqirishgan.

Ular Turkiston xalqlarining milliy g'ururi uyg'onishidan, o'tmishdagi boy madaniyatidan iftixor tuyg'ulari kuchayishidan qo'rqiishar edi. Sho'ro mafkurachilari madaniyatni sinfiy hodisa deb takidlab kelganlar.

Madaniyat - umuminsoniy hodisa bo'lib, barchaga teng va barobardir. Allomalarimiz, olimu - fuzalolarimiz, shoiru - san'atkorlarimiz yaratgan barcha durdonalar xalqnikidir.

Quyidagi tasvirda jonlangan Kalta minor tarixiy obidamiz xalqimizning durdonasi hisoblanmish Xiva shahrining ko' rki va salobatidir.

Har bir jamiyat va davr o'z madaniyatiga ega bo'ladi. Jamiyat o'zgarishi bilan uning madaniyati, tili ham o'zgaradi. Shu bilan birga

*Madaniy taraqqiyot uzulib
qolmaydi, ilgari madaniyat
yo'q bo'lib kyetmaydi, madaniy
meros va an'analar saqlanadi*

*O'tmish davrlardan insoniyatga
qolgan moddiy va ma'naviy
madaniyat boyliklari majmuiga
madaniy meros deyiladi.*

Har bir yangi avlod moddiy va ma'naviy madaniyat negizini har gal yangitdan yaratmasligi mumkin. Shu bilan birga ajdodlar tomonidan yaratilgan madaniy boyliklarni o'z ehtiyojimiz va sharoitimizga qarab dunyoqarashimiz, jamiyatimiz va xalqimiz manfaatlariga mos keladigan, bugun va kelajak uchun xizmat qilishi mumkin bo'lgan qismini qabul qilamiz. Sho'rolar o'z niyatlarini barcha xalq va elatlarga singdirish borasida bir qancha g'ayriilmiy "qonunlar" yaratganlar. Shulardan biri: **"Sharqiy – G'arbdan sira oldin turishi mumkin emas, jahon sivilizatsiyasi G'arbdan boshlangan, G'arb insoniyat madaniyatining ilk beshigi" dir.** - Bu soxtalikning yana bir isboti shundan iboratki, sho'rolar davrida Markaziy Osiyoning g'ururi va shavkati hisoblanmish Samarqand shahrining yilnomasi maxsus tarzda qisqartirilib ko'rsatilgan. Aslida esa hamisha navqiron **"Samarqand sayqali ruyi zamin ast!"** xitobimizni yangratib aytamiz-ki **"Samarqand 3800 yoshda"** Bu sana buyuk qomusiy olim Abu Rayhon Beruniyning **"Qadimgi xalqlardan qolgan yodgorliklar"** asarida to'laqonli isbotlangan. Beruniyning yozishicha, Samarqand Iskandar Maqduniy (Aleksandr Makedonskiy) Turonga kelishidan 1500 yil avval ham navqiron shahar bo'lgan ekan. Iskandar Turonga mil. av. III-asrda bosqinchilik qilgan. Bu haqda buyuk adibimiz, akademik G'ofur G'ulom ham bir suhbatda: **"Fotixlar anoyi bo'lmaydilar. Ayniqsa muallimni avvalini, piri komil Arastudek ustozining shogirdi bo'lmish Iskandardek podshoh anoyi deb bo'lmaydi. O'sha olis zamonlarda Turon zamin obod, eli farovonu ma'mur bo'lgan, Samarqandu Buxoro, Shosh va Xorazmda hayot qaynagan. Bu obodon o'lkaning dovrug'i Eron osha Yunongacha borib yetgan. Iskandarning fotixlik qonini jo'shtirgan, bu yerlarni zabt etishga undagan"**- deb

eslaganlar. Buyuk adibimizning bunday fikrlarini izohlashga o'rin bo'lmasa kerak, Bolshovoy siyosati, millatning ma'naviy - madaniy hayotini *"sovetlashtirish, baynalminallashtirish, butun jahon proletarlari, birlashingiz!"* xitobi kabi zo'ravonlik siyosati o'zbek xalqi bilan birgalikda O'rta Osiyodan tashqarida bo'lgan qondosh xalqlar boshiga ham tushgan. Mustaqillik sharofati bilan biz o'zligimizni angladik, dinimiz va millatimizni millat ekanligini tub ma'nolarda tushunib yetdik.

Xulosa qilib quydagilarni aytish mumkin:

Etnomadaniyat fani asoslariga kirish jarayonida,
-fanning tarixiy - ilmiy mohiyatini o'rganish;
-universitetda o'tiladigan barcha ijtimoiy hamda insonshunoslik fanlarni o'zlashtirishni takomillashtirish;
-fanning nazariy hamda amaliy bo'limlarini mukammal o'rganish;
-bo'lg'usi mutaxassis kadrlarning ma'naviy dunyosini shakllantirish, ma'naviy – ma'rifiy faoliyatni yuzaga chiqarishning omillarini ilmiy jihatdan tadqiq etish;
-yuksak e'tiqodga munosib qilib tarbiyalash;
-o'tmish ajdodlarimizning ravnaq togan tarixiy merosini mukammal o'rganishga qaratilgandir.

Etnomadaniyat fani Markaziy Osiyo xalqlarining ma'naviy va madaniy tarixini o'rganishning ba'zi masalalari, qadimiy ma'naviyat va madaniyat yodgorliklari, Islomiy tafakkur muammolari, temuriylar davrida ma'naviy-madaniy hayot, Markaziy Osiyo xalqlarining birinchi va ikkinchi Uyg'onish davrlariga xos bo'lgan ilmiy-madaniy merosini, o'zbek va o'zbek xalqining kelib chiqishi tub negizlarini, bu xalqning jahon va boshqa xalqlardan farq qiluvchi xususiyatlarini, milliy hamda umuminsoniy qadriyatlarini, oila, mahalla turmush madaniyatini, Turkistonda ma'rifatchilik madaniyati, jadidchilik harakatining mohiyati va buyuk siymolar ijodi, tarixiy ajdodlarimizning mumtoz merosini o'rganishga sharoit yaratadi. Bu borada biz yana bir bor e'tiborimizni O'zbekiston Resublikasi Prezidenti I. A. Karimovning quyidagi fikrlariga qaratamiz:

"Biz istiqlol sharofati bilan ko'p qadriyatlarni - iymonimizni, milliy g'ururimizni, ozodlik, bir so'z bilan aytganda Parvardigorni qaytadan chinakam tanidik. Endigi vazifamiz - bobolarimizning paymol etilgan orzu umidlari haqqi, avlodlarimizga, siz-u-bizning farzandlarimizga butun dunyo bilan teppa-teng bo'ylashadigan buyuk O'zbekistonni meros qilib qoldirmoqdir"

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov I. «Yuksak ma'naviyat yengilmas kuch». –T., 2008.
2. Karimov I. A. «Tarixiy xotirasiz kelajak yo`q». "Muloqot" 11. 5-son. 1998y.
3. Karimov.I. A. «O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: xavfsizlikka taxdid.barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari». T.1997.
4. Aminjonova I E. "Qadimiy yodgorliklar qissasi». T. 1968.
5. Ashirov A. Atadjanov SH. «Etnologiya». T. 2007 y.
6. Ashirov A. «"O'zbek xalqining qadimiy e'tiqod va marosimlari"». T. 2007 y.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov I.A. “Istiqlol va ma`naviyat” .T.: O`zbekiston. 1994 y.
2. Karimov I.A. “O`zbekiston XXI asrga intilmoqda”. -T.: Ma`naviyat. 1998 y.
3. Karimov I.A. “Ma`naviy yuksalish yo`lida”. -T.: Ma`naviyat, 1998 y.
4. Abdullaev M. Abdullaev A. “Ma`naviyat va madaniyat tarixi”. Farg`ona. 1998 y.
5. Imomnazarov M. “Milliy ma`naviyatimizning takomil boshichlari”. T. 1996 y.
6. Ashirov A. Atadjanov Sh. “Etnologiya”. T. 2007 y.
7. Ashirov A. «O`zbek xalqining qadimiy e`tiqod va marosimlari». T. 2007 y.
8. Abdullaev M. “Madaniyatshunoslik” Farg`ona. 1998 y.
9. Murodov. M. Qorabaev U. Rustamova R . “Etnomadaniyat”.. T.: Adolat. 2003 y.
Etnomadaniyat fanidan ma`ruzalar matni. 1-qism. Farg`ona. 2001 y.